

De Vita Petri Canisii De Societate Iesv

Rader, Matthäus

Monachii, 1614

IX. Roman redit, inde in Poloniam, Germania[m], & Augusta[m] Vindel.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70957](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-70957)

84 DE VITA P. CANISII
CAPVT IX.

*Tertio Ro-
mam petit
iam pre-
ses Pro-
vincia.*

ANNO sexto & quinquagesimo
supra c10. 10. pridie Cal. Sextiles,
Ignatio nostræ gentis conditore, in
Cælum ad præmia laborum euoca-
to, citatis semel iterumque Romam
Patribus, & creato Societatis præside
Iacobo Layne, Canisius post primos
decem Patres inter primos est desig-
natus, qui pro auctoritate cæteros o-
mnes solemnni oratione ad officium
ritè sufficiendi Generalis hortare-
tur. Tanta omnium de illius cùm e-
loquentia, tum virtutis erat existi-
matio. Secundum Comitia Patrum, à
Paulo Pontifice maximo cùm internū-
tio Pontificio jussus Poloniam adiit,
& Cacrouiæ sacrum Ecclesiæ ordinē
latina oratione ad officium pietatis
& religionis inflammauit. Anno
octauo & quinquagesimo supra c10.
10. Carolus V. Maximus, abiectis du-
dum Imperij curis, & in Ferdinandū
declinatis, ad sempiterni regni præ-
mia

mia capessenda è vita abijt; cui Ferdinandus vti fratri & Imperatori, Imperator jam ipse, Augustæ Vindelicorum, indicto Principum Germaniæ conuentu, iusta funebria iusto regioq; cultu persoluit. Non defuit & hic Canisij præsentis opera, quam Deo in æde Mariana principe ciuitatis templo consecrauit, quod pridie Cal. Martias Ioannes Faber olim à Canisio ornamenti Doctorū Theologicis Ingolstadij inauguratus è S. Dominici disciplina, postea Ecclesiastes, ad cælestè præmium operæ vocatus, sedē vacuam reliquisset. Cardinali Othoni maximo Principi, amissimo Antistiti Augustano, huius A. C. c. 10. facti memoria sempiterna debetur, ^{10. LIX.}

qui impulsu maximè Christophori *Canisius* Freybergij Canonici Augustani, ac ^{Augusta-} postea Decurionis, demūq; Præsulis ^{nam Ecclesie} *Canisius* Elvvacensis, primus Canisium, hoc ^{theodram} est. Societatis illustre decus in vrbē ^{procurat.} deduxit, victumq; & tectum præbu-

F 3 it,

it, quoad domicilium Societati con-
deretur. Graue tamē hoc cōcionan-
di munus ordinarium Canisio acci-
dit, quod Sociorum per omnem Bo-
hemiam, Austriam, Boicam, præfe-
ctus, in varias partes animum diui-
dere, sæpeq; etiam adire coram præ-
sensq; visere cogeretur. Imperio ta-
men Laynis vniuersæ Societatis mo-
deratoris, non per paucos annos hoc
onus exantlauit, & verò amplissi-
mos laborum fructus tulit. Primum
Augustæ lamentabilem Catholicæ
Religionis faciē cōtemplatus, omni
ope cœpit enī, vt non solum erro-
res prauorum dogmatum pro sua vi-
rili extirparet, sed emendandis mo-
rum corruptelis etiam succurreret.
omnia enim pestis hærefeos pro mo-
re suo cōfuderat. Itaq; viros aliquot
nobiles, & matronas illustres permo-
uit, vt damnato Luthero sacram Ec-
clesiæ veteris doctrinam toto pecto-
re completerentur. Quemadmodū
ipse

ipse de felici progressu laborum suorum hisce verbis ad Marc. Velserum M. II. viri patrum Antuerpiam prescribit: *Neque minores debemus eidem bonorum auctori gratias, qui hoc sacro Paschatis tempore multorum in pietate progressus, & ad Ecclesiam Catholicam regressus ostendit, ut hinc multi sanè admirentur Augustæ.* Confirmet D E V S Op. Max. quod præclarè cœpit in hac ampla messe, quæ nobis & piis omnibus magnam adfert consolationem. Fuit inter hos grauissima iuxta & nobilissima fæmina Sibylla Ebersteinia illustri comitum stirpe oriunda, quam Marcus Fuggerus Antonij F. duxerat, & nullis nec ipse vel votis vel precibus, nec pater argumentis ad suas partes trahere poterant: Nec ad colloquium vñquam Canisium, cuius fama solicitabatur, admisit, quoad illam Canisij species per quietem diuinitus oblata hortaretur,

F 4 vt

ut ad Catholicorum castra transiret,
quæ viri aspectu perculta, cœpit vel-
le calculum vertere, & cū eo postri-
die de salutari Catholicorum doctri-
na conferre. Accersito cum socio Ca-
nisio primum accidit, vt socius P.
Wendelinus in eius conspectum ve-
niret; & illa mox ab nocturna, quam
viderat, oris figura, negavit illum es-
se, quem vidisset. Vbi dein alter cum
D. Marco marito est ingressus, mox,
bicest, inquit, quem per somnum aspexi.
Instituta ergo Catholicis fidei ele-
mentis, & rationum momentis accu-
ratissimè in utramq; partē perpensis,
postremò manus dedit, & tota men-
te Deum secuta, ad magnam virtutis
laudem profecit. Hoc potissimum si-
bi gratulata, quod oblatum olim à
viro & socero aurum repudiasset, ne
Christum ac fidem vendidisse dice-
retur, aut se occultus aliquis stimu-
lus vrgeret de permutata religione.
Nunc se adeò libero & securo animo
esse,

esse, ut ne suspicio aut cogitatio villa
pecuniæ acceptæ mentem pulset :
ex quare singularem caperet voluptatem, vehementerq; in suscepta Catholica doctrina confirmaretur. Verum uti ex huius nobilissimæ matronæ studio ac pietate Catholici ones letitiam perceperunt, ita generis humani hostis, & natio tota Lutheri misericordie doluit, tantam è faucibus prædam sibi erectam esse. Nouerat enim huius vnius fæminæ exemplo totam synagogam suam concussum ac violatum iri. Itaq; per omnia conciliabula sua, cætusq; ac conuentus preces indicere, votaq; impia soluere, quo pietatem religiosissimæ matronæ impedirent. Sed illa simul ac se nostris partibus adiunxit, neque sermones hominum curare, neq; conuicia in nostros iacta attendere, neq; omnino querere, quid grec hæretorum mussaret : quin ritu nostro peccata per omnes menses expiare,

E , Eucha-

Eucharistiam frequenter sumere, Sacerdotem à confessionibus parentis loco habere, colere, eiisque ad nutum monenti docentiisque obtemperare, sacram vestem suis partim manibus ad tegendum & ornandum sanctum Christi Corpus, in hierotheca seruatum confecit: magnis partim sumptibus comparatam est largita: ædem sacram ornamentis plurimis, donisque amplissimis illustravit. Disciplinam domesticam grauem, pudicam, & honestam sanxit; sanctamque constanter obseruavit, ætatem puellarem ancillarum ad omnem innocentiam singulari cura instituit, statas horas precatiobibus, certas lanæ & lino, alijs occupationibus destinauit: suis copiis egentium inopiam subleuauit: in viictum & amictum studiosorum tenuiorum quadraginta aureos quotannis impendit, quas ob virtutes Marcus illam non charam modo habuit,

buit, sed venerandam colendam-
que censuit. Tantam sibi opinio-
nem existimationemque sanctita-
tis assidua pietate apud maritum
peperit. Cùm eadem postea an-
no c 15. i^o. lxxxix. vitæ metam
flectere pararet, accersito P. Ioan-
ne Volckio animi medico, petiuit
carnis vescendæ copiam, jam ante
à summo Pontifice per literas fa-
ctam; cùm rogaretur quamobrem
id faceret, cum sibi id licere per Pon-
tificem haud ignoraret? *propter ho-*
sce, inquit, liberos meos, ut meminerint
olim au^otoritatem S. Matris Ecclesiæ reue-
reri. Deinde quicquid habuit auri &
argenti, id omne in usus miserorum
expendi præcepit. & descripsérat
per loculos nomina pauperum, sin-
gulisque suam sportulam assigna-
rat, pupillis (inquam) & orbis, æ-
gris & familijs egentioribus. Et cum
longa, annosaq; & molesta podagra

vexa-

vexaretur, omnibusq; membris capta gestaretur, eos omnes artuum cruciatus ingenti animo patientissimè tulit, ac demum anno Christi c. 10.
10. LXXXIX. Septembri mense, posita mortalitate per patientiā ad immortalē vitam aspirauit. Canisius interim alios quoq; viros, fæminasq; nobiles concionibus & priuatis disputationibus permouit, vt impia Lutheri dogmata execrarentur. Idem postea Ursulam Georgij Fuggeri, Raimundo Antonij fratre nati, Coniugem ita rerum cælestium amore inflammauit, vti non ipsa sibi tantū consuleret, sed alios viros fæminasq; illustres ad studium virtutis incitaret. Sic enim de illa in chartis Collegij Augustani obseruatum lego: Ursula verò exemplū æui, talia de se documenta pietatis præbebat, ut omnes facile quibuscum familiarius agebat, ad imitationem pudoru & virtutu inflammaret. Ipsa Marci & Ioannis Coniuges nobilissimas, clarissimasq;

*Ursula
Fuggera*

masq; feminas ad salutarem & frequentem
conscientię & peccatorum expiationem in-
duxit: ipsa matres familias ad mensam
adhibuit, ut occasio nostris præsentibus de
rebus diuinis ac celestibus colloquendi offer-
retur: Ipsa religionis cauſſa marito iam ad
meliorem vitam euocato, Romam profecta
martyrum cineres osculata, domumq; reuer-
ſa à morte Coniugis, in paternas remigrauit
possessiones, nata in agro Tyrolensi Bolzani,
ex illustri Liechtenbergerorum familia sum-
ma prudentia singulari modestia pudicitia-
quefamina, quæ prima ferè Augustæ lan-
guentem iacentemq; pietatem in aliis, Cani-
ſii concionibus permota, excitauit. Constat
eam ad extremum usq; ſpiritum in pietatis
& virtutis studio constantiam coluisse, re-
busq; mortalibus usam tantum, non abu-
ſam fuisse. Hæc annales Augustani. Ha-
rum incensa pietas, & fructus publi-
cus concionum ac confessionum fe-
cit, ut illustris familia Fuggerorum,
Societatem omni studio complecte-
retur, & Antonius Fuggerus gentis
tum

94 **D E V I T A P. C A N I S I I**

tum caput, Romam ad Laynem So-
cietatis Præfectum literas daret, qua-
sibi de Collegio cogitanti ratio no-
stræ Sodalitatis exponeretur. Otho
etiam Cardinalis idemq; præfus Au-
gustanus, Sociorum numerum au-
to stipendio frequentauit, vt essent
qui pietatis Catholicæ rudimenta
iuuentuti explicarent.

C O L L E G I U M M O-
N A C E N S E I N S T I T V I-
tur..

C A P V T X.

Albertus Boiorum Princeps &
acolumen Germaniæ, is, quem
supra laudauimus, cum Ingolstadi-
ni Collegij felices progressus cerne-
ret, & fructus longè lateque non in
Academicos tantum, sed populum
vniuersum promanantes audiret, vi-
deretq;